

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Львівського національного університету
імені Івана Франка
проф. Гладисевський Р.Є.

«_____» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА СУДДІ, ПРОКУРОРА, СЛІДЧОГО

галузь знань **08 «Право»**
спеціальність **081 «Право»**
Сертифікаційна програма «CRIMNUM»
юридичний факультет

Львів – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Етика судді, прокурора, слідчого» для студентів за галуззю знань 08 «Право», спеціальністю 081 «Право» у межах сертифікаційної програми «CRIMHUM», 2020 р.

Розробники:

Нор Василь Тимофійович – завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор

Слюсарчук Христина Ростиславівна – асистент кафедри кримінального процесу та криміналістики, кандидат юридичних наук

*Робоча програма затверджена на засіданні кафедри кримінального процесу і криміналістики юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Протокол № ____ від « ____ » _____ 2020 р.)*

Завідувач кафедри

кримінального процесу та криміналістики _____ проф. В.Т. Нор

« ____ » _____ 2020 р.

Схвалено Вченою радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право» у межах сертифікаційної програми «CRIMHUM»)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2020 р.

« ____ » _____ 2020 р. Голова _____ проф. В.М. Бурдін

© Нор В.Т., 2020 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 «Право»	денна форма навчання
Модулів – 1	Спеціальність 081 «Правознавство»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		2-й
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Сертифікаційна програма «CRIMNUM»	Лекції
		16 год.
		Практичні
		16 год.
		Самостійна робота
		58 год.
		Вид контролю: залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 1:1,8.

Мова навчання: українська.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

2.1. Метою цього спецкурсу є формування у студентів знань про морально – етичний зміст професійної діяльності судді, прокурора, слідчого та моральні вимоги, які пред'являються до осіб, що здійснюють відповідну діяльність.

2.2 Завдання: надати студентам-юристам основні знання про вимоги до професійних та особистісних якостей судді, прокурора та слідчого, специфіку суддівської діяльності при здійсненні правосуддя. Вивчення курсу сприяє виробленню у майбутніх юристів – суддів професійної свідомості, яка ґрунтується на засадах поваги до закону, верховенства прав людини, сумлінного виконання своїх професійних обов'язків та постановлення законних, обґрунтованих та справедливих рішень при здійсненні правосуддя. Особлива увага приділяється морально – етичним засадам кримінально – процесуальної діяльності судді при здійсненні правосуддя у кримінальних справах.

В результаті вивчення спецкурсу студенти-юристи повинні **знати:**

- основні етичні поняття і категорії, зміст та особливості професійної етики судді, прокурора, слідчого;
- можливі шляхи (способи) вирішення моральних конфліктних ситуацій під час здійснення суддею правосуддя;
- міжнародні стандарти морально – етичних вимог, що пред'являються до суддів, прокурора, слідчого;

- моральний зміст засад кримінального провадження та їх реалізацію при здійсненні суддею правосуддя;

та **вміти**:

- оцінювати факти і явища професійної діяльності судді, прокурора та слідчого з морально – етичної точки зору;

- застосовувати моральні норми і правила поведінки під час здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях;

- правильно застосовувати морально – етичні норми при здійсненні кримінально – процесуального доказування

Критерії оцінювання

Оцінювання усних виступів студентів на практичних заняттях здійснюється за такою системою:

50 балів (оцінку відмінно) отримує студент, який глибоко засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми, пов'язує отримані знання із знаннями із попередньо засвоєних тем, опрацював додаткову літературу і знає спірні питання з відповідної теми та альтернативні теоретичні підходи до їх вирішення, опрацював приклади тлумачення та застосування на практиці як вищими, так і місцевими судами кримінально-правових приписів, що вивчаються, а також демонструє розуміння та вміння застосувати отримані теоретичні знання як до типових практичних казусів, так і до нетипових ситуацій, що вимагають творчого підходу до застосування набутих знань.

45 балів (оцінка дуже добре) виставляється студенту, який володіє знаннями та розумінням, описаними вище, однак який у ході застосування набутих знань до складних чи атипових практичних казусів потребує допомоги викладача. Однак, коли останній, навівши навідні запитання, скеровує студента, він спроможний розв'язати самостійно поставлене завдання до кінця.

40 балів (оцінка добре) виставляється за системне засвоєння усіх теоретичних питань з теми, що виноситься на відповідне практичне заняття, на базовому рівні, а також розуміння змісту всіх ознак відповідних кримінально-правових понять і оволодіння базовим вмінням їх застосовувати до типових практичних ситуацій.

31 бал (оцінку задовільно) отримує студент, який засвоїв усі теоретичні питання з відповідної теми, однак лише на базовому рівні і без розуміння змісту усіх ознак відповідних кримінально-правових понять (лише рівень «знання»).

26 балів (оцінка достатньо) виставляється студенту, який загалом готувався до заняття, однак під час опитування показав лише знання визначень основних кримінально-правових понять з відповідної теми, однак не зміг виокремити їх ознаки та показати розуміння цих понять.

0 балів (оцінку незадовільно) отримує студент, який не готовий до заняття, тобто не виконав усіх винесених на відповідне практичне заняття письмових та усних завдань і задач чи який у ході усної відповіді не продемонстрував знання базових кримінально-правових понять з відповідної теми.

Оцінювання відповідей на заліку:

Кожне питання, яке виноситься на залік, оцінюється самостійно в межах балу, що дорівнює 50-ти балам, поділеним на кількість питань у білеті (наприклад, якщо питань у білеті 3, то кожне з них оцінюється балами до 17 балів). Відповідно оцінка за залік в межах 50-ти балів є сумою балів, виставлених викладачем за кожне із питань з білету.

Кожне питання оцінюється за такою схемою:

Максимальний бал за питання отримує студент, який має глибокі знання відповідних кримінально-правових понять, розуміння їх ознак та базові навички із їх застосування, а також демонструє знання обов'язкових та рекомендаційних роз'яснень вищими судовими інстанціями відповідних законодавчих приписів, може наводити приклади із практики застосування місцевими судами таких приписів чи альтернативні

теоретичні підходи до розуміння та застосування таких приписів, а також в ході відповіді не допускає помилок, формулює думку грамотно, логічно.

Дві третини максимального балу за питання отримує студент, який окрім знання змісту та обсягу відповідних понять, показує розуміння змісту всіх ознак цих понять та базові навички із їх застосування до типових казусів (наприклад, шляхом наведення прикладів чи оцінки тих задач, які формулює викладач в ході виступу студента).

Половину балів за питання виставляється студенту, який має знання визначень змісту та обсягу відповідного поняття, може виокремити його ознаки та характеризувати на базовому рівні окремі з них.

Третину максимального балу за питання отримує студент, який продемонстрував лише знання визначення відповідного поняття (понять), по якому сформульоване запитання, однак не зміг виокремити його ознаки та показати розуміння цього поняття.

Якщо сума отриманих балів за кожне питання іспиту разом із сумою поточної успішності становить 51 бал і більше, то студент вважається таким, який склав залік і отримує відповідну оцінку.

Якщо по двох третинах питань з білету студент не набирає навіть третини максимального балу за кожне із таких питань, то він отримує негативну оцінку за залік.

Якщо студент по двох третинах питань з білету набирає мінімум третину максимального балу за кожне із питань, однак в сумі з поточною успішністю не набирає мінімальний (51) бал, то викладач може задати такому студенту додаткові запитання поза питаннями білету, однак в межах тих питань, що виносилися на залік, і після цього прийняти остаточне рішення, чи студент володіє необхідними мінімальними знаннями для отримання мінімальної позитивної оцінки з навчальної дисципліни, чи ні.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності

- 1.1. Поняття професійної етики та її види.
- 1.2. Значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності.
- 1.3. Гарантії додержання професійної етики у діяльності судді, прокурора, слідчого.

Тема 2. Міжнародні стандарти з етики судді, прокурора, слідчого

- 2.1. Поняття міжнародних принципів (стандартів) етики судді, прокурора та слідчого, їх розвиток та закріплення в нормативно-правових актах.
- 2.2. Основні правила етичної поведінки суддів, прокурорів, слідчих та контроль за їх додержанням.
 - 2.2.1. Міжнародні стандарти етики судді: їх застосування і додержання.
 - 2.2.2. Міжнародні стандарти етики прокурора: система і значення.
 - 2.2.3. Міжнародні стандарти етики слідчого.

Тема 3. Етика судді

- 3.1. Поняття і значення суддівської етики.
- 3.2. Правове регулювання суддівської етики в Україні.
- 3.3. Загальні положення суддівської етики та механізм контролю за їх додержанням.
- 3.4. Етика поведінки судді під час здійснення правосуддя.
- 3.5. Етика позасудової поведінки судді.
- 3.6. Відповідальність за порушення суддею етичних вимог.

Тема 4. Етика прокурора

- 4.1. Поняття і значення професійної етики прокурора.
- 4.2. Правове регулювання етики прокурора в Україні.
- 4.3. Основні принципи професійної етики та поведінки прокурора.
- 4.4. Етичні вимоги до поведінки прокурора.
- 4.5. Правила внутрішніх і зовнішніх взаємовідносин прокурорів.
- 4.6. Етика службової поведінки прокурора.
- 4.7. Вимоги до позаслужбової поведінки прокурора.
- 4.8. Відповідальність за порушення прокурором норм професійної етики.

Тема 5. Етика слідчого

- 5.1. Поняття і значення етики слідчого.
- 5.2. Єдність і диференціація професійної етики слідчого.
- 5.3. Загальні засади професійної етики слідчого.
- 5.4. Особливості професійної етики слідчих різних правоохоронних органів.
- 5.5. Особливості професійної етики слідчих Національної поліції.
- 5.6. Особливості професійної етики слідчих Служби безпеки України.
- 5.7. Особливості професійної етики слідчих органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства.
- 5.8. Особливості професійної етики слідчих Державного бюро розслідувань.
- 5.9. Особливості професійної етики детективів Національного антикорупційного бюро України.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
Л		П	лаб	інд	Ср	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності	16	2	2	-	-	12
Тема 2. Міжнародні стандарти з етики судді, прокурора, слідчого	19	4	4	-	-	11
Тема 3. Етика судді	20	4	4	-	-	12
Тема 4. Етика прокурора	19	4	4	-	-	11
Тема 5. Етика слідчого	16	2	2	-	-	12
Усього годин	90	16	16			58

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (Денне)
1	Тема 1. Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності	2
2	Тема 2. Міжнародні стандарти з етики судді, прокурора, слідчого	4
3	Тема 3. Етика судді	4
4	Тема 4. Етика прокурора	4
5	Тема 5. Етика слідчого	2

	Разом	16
--	--------------	-----------

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (Денне)
1	Тема 1. Зміст і значення професійної етики судової та правоохоронної діяльності	12
2	Тема 2. Міжнародні стандарти з етики судді, прокурора, слідчого	11
3	Тема 3. Етика судді	12
4	Тема 4. Етика прокурора	11
5	Тема 5. Етика слідчого	12
	Разом	58

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У ході викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на:

- формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності й відповідальності за навчальну працю;
- забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру);
- а також методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів.

Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Методи проведення поточного контролю під час навчальних занять визначаються кафедрою і здійснюються шляхом усного (письмового) опитування студентів, проведення контрольних робіт, виконання завдань та вирішення задач із практичних проблем. Проміжний контроль здійснюється шляхом проведення модуля (модульний контроль). Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання шляхом проведення заліку.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Модуль 1.					Сума
T1	T2	T3	T4	T5	100
20	20	20	20	20	

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>
71-80	C	<i>Добре</i>	
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>
51-60	E	<i>Достатньо</i>	
0-50	FX	<i>Незадовільно</i>	<i>Незадовільно</i>

90-100 балів (відмінно) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури. Прояви уміння застосування набуті знання до конкретних суспільно-економічних ситуацій та здібності аналізу джерел вивчення даного курсу.

81-89 балів (дуже добре) - достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

71-80 балів (добре) - виставляється студенту, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Тобто знав нормативно-правовий акт та судову практику але не знав інформації, що міститься у спеціальній літературі, чи інформації, яка міститься у інших джерелах. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

61-70 балів (задовільно) - виставляється студенту, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і яка базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

51-60 балів (достатньо) – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

0-50 балів (незадовільно) - не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Юридична етика: Навч. посібник. Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П., Алерта, К., 2004. 209 с.
2. Лозовой В. О., Петришин О. В. Професійна етика юриста. Х.: Право, 2004. 176 с.

3. Лохвицька Л.В. Аналіз теорії моралі у філософських і психологічних концепціях / Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. Вип. 15, 2014. – С. 119 – 130.
4. Бобечко Н.Р. Справедливість як цінність кримінального провадження / Часопис національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2017. – № 1 (15). С 1-19.
5. Зеленський С.М. Функціональне призначення справедливості у кримінальному провадженні / Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2013. – № 2. С. 97 – 101.
6. Кучинська О.П. Зміст принципу справедливості у кримінальному судочинстві України / Часопис національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2011. – № 1 (3). С 1-12.
7. Професійна етика судового процесу: матеріали круглого столу (24 листопада 2017 року). – Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. – 92 с.
8. Сливка С. С. Юридична деонтологія : підручник / С. С. Сливка. – Вид. 6-те. – К. : Атіка ; Х. : Право, 2015. – 296 с.
9. Тетарчук І.В. Етика та естетика: Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 316 с.
10. Юридична етика: Підручник. – К: Алерта, 2011. – 288с.
11. Сливка С.С. Юридична деонтологія: Правнична етика. Професійна культура: підручник / Сливка Степан Степанович ; Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. Вид. 3-тє, перероб. і доп. - К. : Атіка, 2006. - 295 с.
12. Грошевой Ю.М. Мораль и уголовно – процессуальная деятельность/ Ю.М. Грошевой, В.Т. Нор // Проблемы социалистической законности: респ. межвед. научн. зб. – Х, 1984. – Вып 17. – с. 58-63.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

Верховна Рада України

<http://www.rada.kiev.ua/>

Верховний Суд України

<http://www.scourt.gov.ua/>

Кабінет Міністрів України

<http://www.kmu.gov.ua/>

Міністерство юстиції України

<http://www.minjust.gov.ua/>

Інформаційно-пошукова системи по законодавству

"Ліга": <http://www.liga.kiev.ua/>

<http://www.nau.kiev.ua/>

<https://echr.coe.int/>